

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota,

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 22,
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYSEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 300 Lel.

Fél évre ... 150 Lel.

Negyed évre ... 75 Lel.

Havonta ... 25 Lel.

Hirdetések díjazás szerint
vételnek lel.

Megjelenik naponta reggel.

Lapunk legfőbb közleményei:

Háromemeletes paloták Aradon.
Károly exkirály politikai végrendelete
Halál egy regénykötet miatt.
A Kőrösvölgye az Acsev átvétele ellen
Ormény menekültek Aradon.
Burián István meghalt.
Kárpótlás a koronakért.
Agyonzúzza a gép.
Házépítő szövetkezet Aradon.
Gárdonyi Géza súlyos beteg.
Esett a koronázási bélyeg ára.
Ongyilkos főhadnagy.
Pánik Németországban.
Mónay rendfőnök távozása.

A bankbetétek.

Az Aradi Közlöny a napokban ezen a helyen foglalkozott a pénzbetétek biztonságának kérdésével. Ebben a kérdésben most egy megszívlelendő és érdekes szempontu levelet kaptunk, amit már csak azért is érdemesnek tartunk a közlésre, mert a thezaurált bankjegyek napfényre hozatalának egészen egyszerű, de régóta aktuális megoldását ajánlja.

Az elrejtett pénzek, írja a levél, a legtöbbször nincsenek is elrejtve. Magánkölcsonők alakjában forog ez a pénz, csak kikerüli a bankokat. A közönség nemcsak azért kerüli el a takarékpénztárakat, mert a pénzt nem érzi hozzáférhetőnek, vagy biztonságosnak, hanem

azért is, mert a betett tőkének olyan csekély a kamat-hozadéka, hogy ezalatt a tőke sokkal bővebben gyümölcsözik a magánforgalomban. A tőkések, a thezaurált pénzeket, a kamatozatlanul heverő, vagy magánkölcsonre kiadott pénzeket sokkal egyszerűbb módon biztosíthatnák maguk számára a bankok, ha nem 5-6 százalékos kamatot fizetnek, hanem jóval fölemelik az eddigi átlagot, különösen akkor, amikor a kölcsönadott pénzekért — hogy semmi-féle túlzásba ne essünk, — legalább 15 százalékot szednek. Sok pénzintézet úgy ad csak kölcsönt a kereskedőknek, ha a szokásos kamaton felül még a befektetett pénz bizonyos százaléka hasznát is biztosítja a bank számára, gyakran 10-15 százalékát is. Ezzel szemben semmivel sem adnak több kamatot a betett pénzre, mint amikor pénzbőség volt...

Aradon a pénzintézetek mindig mintaképei voltak a megbízhatóságnak, a szolidaritásnak és a konjunkturás spekulációtól való tartózkodásnak. Amikor közvetlen a háború előtt a pénzkatasztrófák egész vihar-periódusa pusztított, amikor temesvári nagyvárad és kolozsvári intézetek sorra elesetek a pénzügyi számukok tobzódásá-

ban: az aradi intézetek rendíthetetlen biztonsággal, szilárdan állták a veszedelmet. A nagy világgazdasági krízis idáig is elsődorodott, de se bank, se takaréknem bukott el benne. Amíg szerte a bennünket környező területeken már akkor megindult a spekuláció, a manőverezés, a konjunkturák feneketlen kiaknázása, addig az aradi pénzintézetek nyílt és komoly munkával haladtak a tántoríthatatlan pénzügyi politika útján.

A krízisnek, a spekulációnak és a konjunkturának tombolása most van tetőponton. Soha olyan mohón nem manővereztek, és üzérkedtek körülöttünk mint ma. A pénz hisz-

tériája mindenkit rabul ejt és már morossá részegít. Azt szeretnénk, ha az aradi pénzintézetek — a régi tradíciókhoz hiven — a kimért és óvatos pénzpoltika becsületes és kitaposott útján haladnának tovább, és ne merülnének el a konjunkturák ellenszenves és kiszámíthatatlan hullámvázában. Amikor tehát a pénzhány lehetőség teszi, hogy a bankok a kölcsönadott pénzekért gazdag és mégis reális kamatot szedhetnek, találják meg az intézetek azt a morális módot is, amelynek révén a betéteseket is részéssíteni tudják a pénznek gazdaságosabb és bőségesebb gyümölcsiben.

Goldis kritikája a kormányról.

(A nemzeti párt kisjenői népgyűlése.)

A román nemzeti párt aradmegyei csoportja vasárnap délután népgyűlést tartott Chisineuban (Kisjenőn), amelyen a kerület majd nem minden községe képviselve volt. Jelen volt a népgyűlésen Goldis László képviselő. Az aradiak képviselőjében ott voltak a kerület volt képviselőjelöltje Vlad Sándor ezredes, dr. Borneás Gyula az aradmegyei román nemzeti párt titkára és dr. Velicu Emil ügyvéd. A gyűlést Pop Luca kisjenői lel-

kész nyitotta meg. Az első szónok a chisineui kerület bizottságának elnöke dr. Lázár kisjenői ügyvéd volt, aki a kerület ügyeit, bajait sorolta fel a népgyűlés előtt és ismertette a pártviszonyokat. Ezután Vlad Sándor ezredes mondott hosszabb beszédet, amelyben nagy tetszés mellett fejtegette a jelenlegi politikai viszonyokat.

Végül Goldis László mondott nagyobb beszédet. Vázolta a nemzeti párt programját, bírálta a je-

Mámor.

(Strindberg komédiája. Bemutatta az aradi színház hétfőn este)

I.
Strindberg akkor 50 éves, vagy ötvenöt lehetett. Mögötte egy keserű, forradalmas, fanyar fiatalság. Öt évig nem ír, hanem természetudományos könyvek fölé hajítja öszönő induló fejét. Öt év után megjön a szája íze, a keserű és szomorú fiatalságu Strindberg édes mustok csiklándozását érzi az inyeiben. Az Élet elszabadt és nem maradt más belőle, mint az érett látás, a leszűrt filozófia. Strindberg renaissance jön, fiatalian potenciájú termékenység, tízenegy drámát ír ötvenöt hatvan éves koráig. Ő maga is „inferno”-nak nevezi ezt a korszakát. Most már mindent megbocsájt, mindent elfelejt. Biztosan pápaszemet vesz a szeme elé és ezen keresztül másnak látja a világot. Megöregedett, megfűrdött a természetudományos hiús kádijában, lehiggadt, ki mélyült, fölérett. Mögötte az ifjuság és a mámorok. S megírja a „Mámort”.

II.

A „Mámor” absztrakt dráma.

Ma, amikor a színpadon modern ember idegei filmet akarnak látni, tört, vér, jajt, autótülkölést, négeret, kínait, és ha kell repülőgépet: ma biztosan intellektuális fűdülést jelent ez a Strindberg-darab. A „Mámor”-nak alig van cselekménye. A „Mámor”-t nem lehet Reinhardt módjára megrendezni, mindennek, ami a színpadon van, egyetlen síkban kell összeolvadni, egy síkban, amelynek horizontja végtelen és iránya örök. A „Mámor” színpadán nincs mozgalom, erre a színpadra egy öreg és érett lélekkanalizáció ifjú figurái kerülnek. A mámor lélekdráma. Egy könyv a színpadon. Vagy: filozófia a külszázak mögött. Modern biblia, a rivalda fényében. Operáció, de lelki műtőszerszámokkal. És mégse egészen könyvdrama, mert abból, ami itt a lelkeket terheli, a végzet ekrazit bombája robban fel.

III.

Strindberg a sorok mögött beszél. Nem a szavak a fontosak, hanem azok a sorok, amiket a költő nem írt le. Itt kezdődik a színészi föladat: azt hozni ki a szerepekből, amit az író mögöjük dugott. Nem az a fontos, amit az író mond, hanem az, hogy amit

nem mondott, hogy mondja el a színész. Nem lényeges a szó, hanem a hang, nem lényeges a mondat, hanem a gesztus. Hanggal és gesztussal, mozdulatokkal, eltávolodásokkal és közeledésekkel kell dolgoznia a színésznek ebben a darabban, ha megértette Strindbergét. Érezte ezt maga a költő is amikor zenét adott, vagy zenét kért a mondatai mellé. Intről, az orkeszterből. „Elő sip, dob, zene: harsogjon harsona!”

IV.

Majdnem minden modern dráma magva eddig: a bűn. Ezt Szofoklész tanultuk el, de a nagy görög megsemmisülés, a káthartizis tisztító tüze: itt újszerű lángokat vet. Azt mondja Strindberg, hogy a bűnt nem kell elkövetni, az ember akkor is bűnös, ha csak gondol rá. És mert mindannyian gondolunk a bűnre, hát mindannyian bűnösök vagyunk. Van ebben a drámában egy szerep, egy alak, aki állandóan arra gondol, hogy milyen jó lenne, ha meghalna az édesapja. Egyszer aztán meg is hal. Nem ő az oka, nem tehet róla, az egész haláleset valahol föl volt jegyezve a sors nap tárában és most aktuális lett. De mert mindig halált kívánt az ap-

jának, most maga is hisz, hogy ennek a halálnak ő az oka és összeesik a bűnhődése alatt.

Bűnös volt? ... Nem. Csak gondolt a bűnre. Ez a strindbergi igazság.

V.

Dostojevszky „Bűn és bűnhődése” azonban nem itt találkozik Strindberggel. Ha a bűn analízisben találkozik is, ha a bűn segítségútján ugyanazokat a nyomokat is kutatják: mégis mindkettőnek más a módszere. Dostojevszky a régi filozófia analízisével boncolja Raskolnikovot. Strindberg pszicho-analitikus. Már nem gyűlöli a nőket, megbékél a világgal és sok mindent megért, am' azelőtt érthetetlen volt számára. Freud professzor előtt jó néhány esztendővel látja meg öntudatlanul mindazt, ami a tudat alatt van. Strindberg meghaladta már a nagy orosz, de intuitive megelőzte az osztrák doktort. Öt év pihenés után friss és természetudományos fölkészültséggel írja meg a „Mámort”. A lelked alá nyúl és kiszéd belőle egy maroknyi bűnt. Nem is tudtad, hogy bűnös vagy, de fölfedezed, hogy az voltál. Itt indulsz, itt indultok és itt indulnak el a dráma felé at-

Buriánt Bécsben biztatták, hogy hajlandók az erőszakban is támogatni. Erre azonban nem vállalkozott. Zárkózott ember volt. Akkor beszélt csak, amikor kérdezték. Ha a külső megnyilvánulásokban eszményi diplomatáról egykor szobrot faragnak, model-lül Buriánt vehetik. Ferenc Jó-zsef emberei közül a kevesek kö-zött Buriánt is átvette IV. Károly Burián tette az utolsó békeaján-latot az antantnak, majd 1918. október derekán beadta külügy-miniszeri lemondását. Azóta köz szereplésben nem volt része. Azt mondják, hogyem lékiratain dol-gozott, amelyek feltétlenül a leg-nagyobb érdeklődésre tarthatnak számon.

Esett a koronázási bélyeg ára.

Arad koronázási bélyegláza mulófélben van. Most már legfeljebb csak azoknak van erős lázjuk, akik az első napokban horribilis áron vásárolták a 7 darab bélyegből álló sorozatot. 5—600 lelt fizettek egy sorozatért, sőt pén teken, szombaton már 1000 lelt is kértek és adtak egy-egy szériáért. Tegnap délután Arad egyik leg-erősebb bélyeggyűjtőjének már 450 leiert ajánlottak egy sorozat koronázási bélyegét. Természe- sen visszautasította a magas ár- ajánlatot. Egy óra múlva ugyan- nek a bélyeggyűjtőnek már 150 leiert ajánlottak egy sorozatot. A postatisztviselők is igyekeznek most már tudni az eddig tartott koronázási bélyegeiken. Tény az, hogy ma már legfeljebb 30 lelt fi- zetnek egy-egy sorozatért; sőt komolyabb bélyeggyűjtők és bé- lyegkereskedők legfeljebb a 12 lei 80 bani névérték másfélszeresét: 18—19 lelt fizetnek a 7 bélyegért. Ez természetes is, mert például a *Károly* román király első jubi- leumakor kiadott 20 bélyegből álló sorozatért, amelyet ma már bé- lyeggyűjtő műnyelven klasszikus sorozatnak neveznek és amelyből Aradon legfeljebb csak 15 sorozat van, 400—450 lelt fizetnek. Pedig ebből annak idején is csak egy tí- zedannyit adtak ki mint a mostani koronázási bélyegekből. Megállá- pítható, hogy a mostani koronáza- si bélyeglázra sok ember csunyan ráfizetett, míg néhányan azt kitü- nően kihasználták.

A lakáshiány miatt nem léphet- nek állásba tisztviselők.

A világnak ezernyi baja van és ezek között egyike a legsúlyosab- baknak a háború után a városok- ban bekövetkezett lakásinség. Az aradi lakáshivatal ugyszólván alig diszponál üres lakás felett, míg a lakásigénylők százával keresik fel a hivatalt. Ma már oly súlyossá vált Arad lakásinsége, hogy az ide áthelyezett köztisztviselőknek sem tud a lakáshivatal lakást adni. *Glitia* sóraktári főnök hónapokig szállodában lakott, s végül is nem tudván a horribilis hotelszámlákat fizetni úgy határozott, hogy bevár ja a sóraktárt és itthagya Aradot. Egyik tisztviselőtársa segített most *Glitián* oly módon, hogy kis lakásának egyik szobáját engedte át *Glitia* családjá számára. A nem régiben létesített aradi dohányrak- tár három most ide kinevezett tisztviselője nem tudja elfoglalni ál- lását, mert nem tudnak még ideig- lenes lakáshoz sem jutni Aradon. Ugyancsak a dohányraktár két másik tisztviselője *Ologovácon* volt kénytelen magának lakást sze- rezni és onnan járnak be minden nap hivatalukba. Az aradi lakási- ség az oka tehát annak is, hogy a dohányraktár nem tudja kielégíte- ni elég gyorsan a tözsdéseket.

A Körösvölgye az Acsev áthelyezése ellen

(Az ipartelepek mozgalmá. — Nagy károktól tartanak.)

Az *Aradi Közlöny* egyik leg- utóbbi számában foglalkozott az Acsev. állami kezelésbe való véte- lének kérdésével. Cikkünk, amely- ben kimutattuk, hogy a kormány egy tévesen értelmezett törvény alapján akarja állami kezelésbe venni az Aradi és Csanádi Egye- sült vasutakat, általános fektünést keltett az érdekelt körökben. Érte- sülésünk szerint a körösvölgyi ipartelepek vezetői és igazgatósá- gai mozgalmat indítanak a kor- mány terve ellen, mert az Acsev. hálózatába tartozó körösvölgyi ipartelepek nagy, aggodalommal néznek az Acsev. állami kezelés- be vétele elé. Érdeklődésünkre il- letékes helyen kijelentették, hogy az Acsev. állami kezelésbe való vé- tele nagy károsodást jelentene a körösvölgyi ipartelepeknek. Az

Acsev. állandóan békebeli nivón tartotta vasutjainak forgalmát és a vasúti szállításokat a leggyorsab- ban és a legpontosabban lehetett az Acsev. ntján intézni. Ezzel szem- ben a CFR-nél szállított vaggon- áruk állandóan nagy késedelmet szenvednek, ami nagy anyagi ká- rosodását jelenti az érdekelt ke- reskedőknek. Az Acsev. vonalain évek óta nem történnek karambo- lok és a legkisebb zavar sem akar- dályozza a vasúti forgalmat, ami természetesen az Acsev. kiválóan szakképzett személyzetének kö- szönhető. Aggodalomra elsősor- ban az ad okot, hogy az állami ke- zelésbe vétel esetén a személyze- tet kicserélik és akkor az Acsev. vasúti forgalma semmiesetre sem maradhat meg a mai nivón.

Háromemeletes paloták Aradon

(Modern szálló és bérházak a Neuman-ház helyén. — Új utcák Aradon. — Huszonöt millió lei építési költség. — Az első terv a ház felépítésére.)

A báró Neuman-család nevé- ben báró Neuman Károly megbí- zott három aradi műépítész, hogy készítsenek terveket a beomlott és leégett bérház felépítésére. A há- rom aradi műépítész: *Szántay* Lá- jos, *Szömörkényi* Rezső és *Feny- ves* Károly szerdán mutatják be terveiket báró Neuman Károlynak. Tervkészítésre megbízást kapott rajtuk kívül még *Kovács* Frigyes budapesti műépítész is, aki értesü- lésünk szerint csak a mostani bér- ház restaurálására készített tervet. Az *Aradi Közlöny* munkatársának ma alkalma volt fényképmásolat- ban látnia az egyik aradi műépi- téshoz: *Szömörkényi* Rezsőnek tervét.

A terv szerint a mostani bér- ház és a Pannonia szálló helyén három épülettömbből álló épület létesülne. A főútvonalon és a Ta- bajdy-utca sarkán külön épület lenne: háromemeletes minden ké- nyelemmel berendezett szálloda, a melynek bejárója a Tabajdy-utca- ban van. A földszinten kávéház lenne, a belső részben pedig teli- kert-étterem, esetleg az utcai fron- ton káfé-restaurant, a belső ré- szben pedig intim hangverseny-ter- em. A három emeleten a szállodai szobák nyernének elhelyezést.

A főútvonalról tizenegy méter széles nyitott utca vezetne egé- szen a tündérkertig, ahol boltoza- tos felüljáró zárna be az utat. A Tabajdy-utca felől majdnem merő- legesen ugyancsak tizenegy méter széles utca vezet az épülettömb belsejébe, amely nyitott, térszerű megoldást nyer. A főúton a nyitan- dó utcától jobbra, valamint a Ta- bajdy-utcában a nyitandó utcától balra háromemeletes modern bér- házak épülnének. A földszintet min- denütt üzlethelyiségek foglalják

el. Összesen 65 üzlethelyiséget mutat fel a tervezet, amely szerint az épület belsejében térszerűen megoldott részen az üzletek kör- alakban árkádszerűen sorakoznak egymás mellé. A bérházak féleme- leteit irodahelyiségeknek szánták. Oly nagyszámú irodahelyiség áll- na rendelkezésre, hogy a most la- kásokban elhelyezett irodák tekin- télyes része elhelyezhető lenne ott és így sok lakás szabadulna fel. Természetesen a legnagyobb ér- deklődés a lakások iránt nyilvánul meg. A szárnyépületek három eme- leten kisebb-nagyobb lakások len- nének, összesen körülbelül ötven. Ennyi új lakás nagy könnyebbé- gére szolgálna a városnak.

A másik két műépítész tervét legközelebb ismertetjük. A báró Neuman-család a három tervet szakértőkkel fogja megvizsgáltat- ni és amennyiben az ügy financiá- lis oldalával is rendbe jönnek, a legelőnyösebbet fogja kivételre el- fogadni. Értesülésünk szerint a mo- dern szálló és bérházak felépítése 25 millió leibe kerülne. Annyi bizo- nyos, hogy akármelyik terv kerül kivételre, Arad modern, világváro- sias külsejű palotákat fog nyerni, amelyek a főut tulsó részének esz- tetikáját és értékét emelni fogják.

— Az eblakból lezuhanó asszony. Hirt adtunk arról a szerencsétlenség- ről, amely a Bul. Gen. Dragalina (Apponyi-körut) 4. számú házban özv. Kőrössy Jenőnével történt. Az asszony az első emeletről ablaktisz- títás közben az utcára zuhant és su- lyos sérüléseket szenvedett. Özv. Kő- rössyét az előhívott mentők a köz- kórházba szállították, ahol azonnal megoperálták. Özv. Kőrössy né agy- rázkódást és csonttörést szenvedett. Sérülései igen súlyosak. Az orvosok nem biznak felépülésében.

Pánik Németországban.

BERLIN. *Wirth* kancellár ki- jelentette egy újságíróknak a né- metországi pánikhangulatról va- ló beszélgetés közben, hogy ez a hangulat gazdaságilag teljesen indokolatlan és az csak a közép- európai általános politikai bizony- talanság következménye.

— A leghatározottabban ki- kell jelentenem, — mondotta *Wirth*, — hogy a pénz elértékte- lenedése miatt zavargások nem fognak bekövetkezni és azoktól egyáltalán nem kell tartani.

A kancellár nyilatkozatával ellentétben megállapítható, hogy Németországban ugyanolyan pa- nikhangulat uralkodik most, mint uralkodott Bécsben az osztrák ko- rona elértéktelenedése idején. Az árak forradalma féktelenül tombol és az ipar és a kereske- delem nem győzi az árakat emelni.

BERLIN. A birodalmi gyűlé- sen a kancellár ellen tervezett me- rényletekről tegnap elhangzott közlésekkel kapcsolatban egyik szocialista könyomatos a követ- kezőket jelenti: A rendőrhatalóság véletlenül nyomára jött a birodal- mi kancellár ellen tervezett több merényletnek. A Rathenau-gyil- kosság értelmi szerzőinek köré- ből egy ifjút béreltek fel a biro- dalmi kancellár meggyilkolására.

A fiatallembert lelkiismeret- furdalással visszatartották, a terv kivételről és az előkészületekről jelentést tett a rendőrségnek. Le- tartóztatása után nyújtott felvilá- gosítással a rendőri nyomozást új irányba terelték. A Tageblatt ér- tesülése szerint a letartóztatás a Rajnavidéken történt. Ezenkívül másik nyomot is követ a rendőr- ség, amely Bajországha vezet.

BERLIN. A kancellár ellen tervezett és felfedezett merény- let kapcsán megindított rendőri nyomozás megállapította, hogy az állami főügyész, több neves politikus és más személyek ellen is akartak merényletet elkövetni. A munkásság a merényletek kap- csán követeli az összes titkos szervezetek feloszlását. A nyo- mozás tovább folyik, miután bi- zonyos, hogy a merénylőknek még bűntársaik is vannak.

Agyonvázta a gép.

(Tragédia egy aradi gyárban.)

Halálos kimenetelű szerencsét- lenség történt tegnap délelőtt a Neuman gyárban. *Pecican* Gáya munkás egy gép mellett dolgozott. A gép lendítő kereke elkapta a sze- rencsétlen embert, a levegőbe emel- te, majd olyan erővel csapta a földhöz, hogy összetört tagokkal terült el a gép mellett. A helyszi- nen az ügyeletes rendőrorvos és *Verslign* rendőrtiszt jelent meg, de mielőtt orvosi beavatkozásra került volna a sor, a súlyosan sé- rült munkás kiszenvedett. Az or- vosi vizsgálat megállapította, hogy *Pecican* Gávanak az összes oldalbordái, keze és lába több he- lyen eltörték, azonkívül halálos belső sérüléseket szenvedett. A rendőrség megindította a vizsgálá- tot, hogy a halálos végű szeren- csétlenségért kit terhel a felelős- ség.

Irodalom, művészet

* Heti műsor. Kedd: Mámor, B. bérlet. Szerda: Pácsirta, C. bérlet. Csütörtök: Államtitkár ur. A. bérlet, jubilaris előadás. Péntek: Orfeusz a pokolban, B. bérlet. Szombat: Hét órai kezdéssel: Böregér, C. bérlet. Tíz órai kezdéssel: Fűli, bérletszünet. Vasárnap délután: Utahi lány; este: Böregér, A. bérlet.

* Az „Ady-tömörülés” előkészítő tagjait és azokat az írókat és művészeket, akik a tömörülés iránt érdeklődnek, ezúton hívjuk meg holnap, szerdán, 25-én délután 6 órára a „Főbusz” irodalmi intézet helyiségébe, Batthyányi-utca 38. sz. alá, együttes megbeszélésre. Nagy Dániel, Czifra Géza.

* Haladás-előadás. Színekben gazdag, értékes műsort élvezett végig szombaton délután a Kulturpalota nagytermében a Haladás közönsége. Nagy Zoltán hangulatos megnyitóját egymásután követték a jobbnáljobb számok, amelyek között mindjárt kiválik Melicher Irén igen sikerült szavalata. Melegen átértzett Schopin-fantáziát játszott zongorán őszinte sikerrel Bogdányi István. La diszlay József színművész énekelt ráadásul egy operariát. A zongorakíséretet díszkréten látta el Gellért Pál karmester. Majd Gellért Irén, a színtársulat tagja szavalt el néhány szép költeményt. Befejező szám volt Kell Rezső hegedűszólója. Swendsen Romance-ával és Mozart Menuette-jével aratott igen megérdemelt sikert, amelyből bőven kijutott a zongorakíséretet precízen ellátó dr. Szelle Károlynak is.

* A színházi iroda hírei. A „Mámor”, Strinberg nagyhatású komédiáját ismétli meg kedden este expresszionista rendezésben az aradi színtársulat. A közönség óhajára szerda este a mult héten nagy sikert aratott Lehár-repriz, a Pácsirtát ismétli meg a társulat. — Jubilaris előadás lesz csütörtök este az aradi Városi színházban. A legötletesebb, legszellemesebb francia vigjáték: „Az Államtitkár ur” ötvenedik előadását éri el csütörtökön Aradon s ez a legfényesebb bizonyítéka a darab sikerének. A jubilaris előadást nagyban emeli az, hogy a címszerepet Szendrey Mihály az aradiak nagy művésze alakítja. A többi szerepeket is elsőrendű művészek játsszák. A jegyek elővételben kaphatók a színházi pénztárnál.

* „Szerelem”. (Írta: Forró Pál, kiadta: Brázay Emil „Pán könyvtár” vállalata, Temesvár. Csak az őszinte elismerés hangján lehet megemlékezni arról a mindenképpen ritka és jóízű tőrekvérről, amely Brázay Emilt, aki ma erdélyi írónak számít, arra indítja, hogy magyarországi írók eredeti munkáit adja ki ezen a területen. Forró Pál „Szerelem” című ötletes írása Erdélyben jelenik meg először és kiadói szempontból eredeti munkának számít. A fiatal és nagyon tehetséges budapesti regényírónak kisebb műve ez a könyv, teli színporkázó, rakétaszerűen felfolbanó megfigyeléssel, a szerelmi élet kiapadtan nézőpontú kritikái fejtegetésével. Seholye válik tudományossá, vagy unalmas, állandóan érdekes, nívós és a szerzőnyenckedésre valló meglátásokkal teliszufolt. A házasság, a szépség, a féltékenység és sok más szerelmi probléma hullámlázik Forró könyvében, amelynek magyaros és fordulatos megírása külön élvezet. A könyv ára 6 lei.

Halál egy regénykötet miatt.

(Rácz István pécskai telekkönyvvezető és a regénye.)

Egyik aradi könyvkiadó vállalatához beállított a napokban egy őszhajú, törődött aggastyán. Szerényen, tisztességesen köszöntötte azt az ismert aradi író, akit a kiadó vállalat szobájában talált:

— Rácz István, telekkönyvvezető, Pécskáról. Aztán leült és előadta, hogy miben jár itt. Az asztalra helyezett egy csomó kéziratot. Elmondta, hogy évek óta dolgozik, titokban. Sohasem pályázott újsághoz, nem törtetett sehova, nem öklözött ki magának nevet. Az asztaliókjába tette, amit írt, a maga gyönyörűségére. Néhanyszor megkísérelte a dolgait elhelyezni, mindig vissza utasították. Csupa keserűség az élete, mert tudja, hogy az írásai megérdemelnék a nyomdafestéket. Most azért van itt, mert szeretné meghallgatni az „igazgató ur” véleményét a kéziratokról. Tessék áttanulmányozni a dolgát, aztán megkírtizálni. És ha jó, istenem, talán nem is lesz olyan nagy baj, hogy már hatvan esztendő vagyok, legfeljebb kicsit szegyenleni fogom. de ha jó, ha jó... Akkor tessék kiadni!

Reménytelenül és szomorúan bucsuzott Rácz István pécskai telekkönyvvezető.

A Kelet békéje.

(Elhalasztották a konferenciát.)

PÁRIS. A november tizenharmadikára kitűzött keleti békekonferenciát elhalasztják. Lord Curzon angol külügyminiszter jegyzékben kérte az érdekelt kormányokat, hogy halasszák el a konferenciát mindaddig, amíg az angol politika válsága meg nem oldódik. Az angorai török nemzetgyűlés azonban nem hajlandó Európában tartandó békeértekezleten résztvenni.

Páris. A Havasügynökség jelenti, hogy az angol, francia és olasz kormányok megegyeztek, hogy a keleti konferenciát Lausanneba hívják össze. A tengerszorosok kérdését teljesen külön fogják kezelni és tárgyalni. A konferencia ennek a tárgyalására Franciaországban, Nagybritannián, Olaszországban, Japánban, Románián, Jugoszlávián Görögországon és Törökországon kívül Szovjetországot, Georgiát, Ukrajnát és Bulgáriát is meghívja.

Betörés egy vaskereskedésben.

(Elrabolt revolverek és bélyegek.)

Vakmerő betörés történt tegnap éjszaka a Bul. Regele. Ferdinánd (Boros Béni téren) Burza Testvérek vaskereskedésébe betörték és onnan revolvereket és bélyegeket vittek el. A betörés hajnalban három és négy óra között történhetett. A tettesek az utcára nyíló kapu tetején jutottak az udvarba és álkulccsal kinyitották az üzlet udvari bejáratának ajtaját, amelyen keresztül bejutottak a vaskereskedésbe. Az üzletben feltör-

lekkönyvvezető az „igazgató ur”-t. Azt mondták neki, hogy jön fel három nap múlva, majd tudtára adják az eredményt.

— Ezt már mindig így szokták az urak, — mondta Rácz István, lehajtott fejjel. Elment, csöndesen. Harmadnapra újra illedelmesen kopogtatott az ajtón. — A kéziratokért jöttem, igazgató ur, — mondta fáradt szomorúsággal.

— Hát — felelte az „igazgató”, — Rácz bátyám, az egyik regénye itt egész jó dolog. Gratulálom hozzá. A vállalat ki fogja adni. Előre is szerencsét kívánok magának, mert mi csak nagyon jó írásokat adunk a publikumnak.

Rácz István telekkönyvvezető szívét összeszorította valami láthatatlan harapófogó. Elsápadt, hát raesett a székében. 60 esztendeje várt erre a nagy öröme, most elérte. A száján nem jött ki szó, csak dadogás. A székről nem tudott föltápáskodni, szegényt, kocsin viték haza Pécskára. Reggelre meghalt, szívszélhűdésben. Nem éri meg mégse, hogy a regényét nyomtatva lássa. Hacsak az égbe nem küld egy tiszteletplédányt az „igazgató ur”-nak.

ték a kézipénztárt és az ott talált mintegy ezer lei értékű bélyeget elvitték. Érdekes, hogy a pénztárban levő készpénzhez hozzá sem nyúltak. A betörők a pénztár kiablása után öt darab revolvert és nagymennyiségű töltényt vettek magukhoz és eltávoztak. A cég főnöke feljelentést tett a vakmerő betörésről a rendőrségen, ahonnan Cerces ügyeletes rendőrtiszt jelent meg a helyszínen. A bevezetett nyomozás olyan adatoknak jött nyomára, hogy valószínűleg sikerül a tetteseket rövid időn belül kézrekeríteni.

Házépítő-szövetkezet Aradon.

(Az aradi köztisztviselők hitel-szövetkezete.)

Az aradi köztisztviselők a romániai szövetkezetek központi igazgatóságának kezdeményezésére elhatározta, hogy az állam támogatásával egy aradi hitel-szövetkezetet alakítanak. Azok a tőkék, amelyek gyümölcsöztetésül heverték a tisztviselői ellátási szövetkezetek pénztárában, most hosszú idő után végre meg fogják hozni üzleti eredményeiket, de ezenkívül ennek a szervezkedésnek céljai között ott szerepel a szövetkezetek hiteligényeinek olcsó és gyors kielégítése, házépítési kölcsönök folyósítása, házépítő alszövetkezetek megalakítása és a tisztviselői hiteligények olcsó kielégítése. A létesítendő új szövetkezett részjegyeit és betéteit hat és nyolc százakkal gyümölcsöztetett. A kölcsönök után 10 percentet szed. A részjegyek 100—100 lei névértékűek és az alapító tagság 10 rész-

jegynek a jegyzését involválja. Az előkészítő és alapító bizottság a jegyzések gyűjtésével Schweigert Péter pénztári tanácsost és Neubrun Jenő törvényszéki irodai igazgatót, a Liga igazgatósági tagjait bízta meg. Az előkészítő bizottság felhívja ez uton a tisztviselőket, hogy ezt az önszervezésre irányult alakulatot a leghatásosabb módon támogassák és elősegítsék a megalakulást. Ugyan csak felkéri a vállalatokat és intézeteket, hogy a jövedelmező tőkeelhelyezést biztosító szervezkedésben a maguk részéről is a leghatásosabban vesznek részt.

OOOOOOOOOO

Sport.

Football-mérkőzések.

AAC—MTK 4:0 (2:0). Bajnoki mérkőzés. A négy tartalékkal felálló AAC biztosan győzött a szívesen védekező MTK fölött. A játék alatt az AAC volt fölénnyben, az MTK csak ritkán vezetett támadást, melyet az AAC védelem könnyen szerelt. A goalokat Gencsy (2), Szabó és Gombóc rúgták. Az AAC egy tizenegyesét Gencsy kapu fölé rúgta. Bíró: Burdan.

Egyetértés—AAC II 2:1 (....). Az Egyetértés csak tizenegyesből szerzte meg a győzelmet, bár fölénnyben volt. Bíró Pálffy. — CAMP—AMTE 3:0 (1:0). Bajnoki mérkőzés Petrozsényban. — Glória CFR—VSC 0:0. Bajnoki mérkőzés Vulcanban. — Kinizsi—TAC 2:1 (0:1). — Oradea Marei Tőrekvés—NAC 1:0 (0:0).

— Felhívás. Kérjük a régi „Meteor” kerékpár klub volt tagjait és kik a belépési ivatek aláírták, hogy f. hó 24-én, kedden este 9 órakor a Városi kávéház emeleti helyiségében, az egyesület felélesztésének megbeszélése céljából okvetlen jelenjenek meg.

— Megjelent a Vidéki Sport legújabb száma, mely részletesen közli a romániai és külföldi sporteseményeket.

OOOOOOOOOO

Mozl.

„A hindu siremlék” szédületes arányai döbbenet, gyönyörteljes ámulatba az Apolló-színház közönségét. Ami nagyság és szépség, lendület, invenció és nemes finomság művészember szolgálatára állhat, az mind Joe May energikus kezében szövődött össze a legteljesebb összhangban a legharmonikusabb történetessé. Az első rész mesteri beállítása a scenikai hatások páratlan összjátásából született. A kép a „Dorian”-filmgyárnak egyik remeke. A jegyek elővételben keltek el mindkét rész esti előadásaihoz és az Apolló-színház kéri az érdeklődő és lemaradt közönséget, hogy a korábbi előadásokat is látogassa.

* Az Uránia színházban „Kanda banditái” című hatfelvonásos szenzációs cowboy dráma gyönyörködteti a közönséget. Az amerikai praireik természeti csodái csodásan tiszta felvételeken vannak megjelenítve és döbbenetes szépségük keretében izgalmas, fordulatok kalandortörténet pereget le, a leghajmerésztőbb bravurokat és érdekes meseszöveget nyújtva. Régen nem élvezett az Uránia színház közönsége egy ilyen — a maga nemében szinte páratlanul álló — cowboy drámát. A kiváló képet még csak keddig vetíti az Uránia-színház.

HIREK.

Gyóni emlékűnnep Békéscsabán.

BUDAPEST. Valóságos országos eseménnyé emelkedett a vasárnapi Gyóni-űnnep Békéscsabán amit az ottani református Rudolf-főgimnázium rendezett. Az emlékűnnepen képviseltették magukat a magyar nemzetgyűlés, a Kisfaludy- és Petőfi-társaságok, a Magyar Tudományos Akadémia és a Luther-társaság. Az esti színházi előadás keretében Lampérth Géza méltatta Gyóni Géza költői jelentőségét. A főgimnázium önképzőköre egyidejűleg leleplezte a reliefszerű Gyóni-emlékművet is, nagy irodalmi-délelőtti programja közben. Az esti színházi előadásán fölolvasták Rákosi Jenő levelét Békéscsabához. A publikum könnyekig meghatódva hallgatta az ősz író üzenetét, mert Rákosi az, aki a Gyóni-kultusz elindítója és fönntartója volt.

— A táblaelnök Aradon. Marta Sándor a timisoarai (temesvári) tábla elnöke ma átutazóban volt Aradon és a timisoarai és cluji (kolozsvári) vonatok érkezése és indulása között levő időt arra használta fel, hogy megátogassa az aradi törvényszéket. A táblaelnök a hivatalos munka megkezdése előtt érkezett a törvényszékre, de azért sorra meglátogatta a törvényszék hivatalos helyiségeit. A táblaelnök ma délelőtt továbbutazott Aradról.

— Nansen Görögországban. Athén. Nansen Görögországba érkezett, ahol nagy tevékenységet fejt ki a tráciai menekültek megszervezése körül. (Rador).

— Magyarországhoz visszacsatolt község. Budapest. Susa gömöri községet a cseh katonai hatóságok pénteken átadták a magyar hatóságoknak. A nép óriási lelkesedése között ünnepelte a községbe bevonuló magyar katonaságot és polgári hatóságokat.

— A városi nyugdíjasok előlege. Megírta az Aradi Közlöny, hogy Aradváros a tisztviselői részére téli szükségletek beszerzésére két hónapi fizetéseleget folyósított, amelyből nem részesültek az évek óta a város szolgálatában álló családok napidíjasok. A napidíjasok ma délelőtt küldöttségileg felkeresték dr. Robu János főpolgármestert és kérték, hogy a város részükre is utalja ki a fizetéseleget. A főpolgármester kijelentette, hogy a tisztviselők fizetésrendezésének kérdését a közeli napokban tárgyalják a képviselőházban és a tárgyalás eredménye alapján a város a napidíjasoknak is ki fogja utalni a fizetéseleget.

— Házasság. Ozveggy Grállert Rezsőné, Martini Hilda, az ismert költőnő, akinek most jelenik meg egy érdekes és asszonyos lírájú verseskötete és Striegl S. József, aradi liceumi tanár, akinek ujságírói körökben is jóhangzású neve van, vasárnap Aradon házasságot kötöttek.

— Ruzics Ferenc árdrágit. Budapest. A Landau borkereskedő gyilkosainak bűnperéből ismert dr. Ruzics Ferenc ügyvédet legújabbán árdrágitással vádolják. Még 1917-ben két métermázsa pótkávért szerzett be igazolvány nélkül és azzal lánckereskedést folytatott.

— Atutalásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)

Örmény menekültek Aradon.

A „szegény” hazátlanok. — Bécsbe mentek, ahol házaikat vásárolnak

Érdekes társaság tartózkodott Aradon szombaton este. Örmények voltak, akik Szmirnából menekültek. A társaság negyvenkét tagból állt, tizenegy család hagyta ott szmirnai lakóhelyét, házaikat, hogy meneküljön a török csapatok elől. A társaság tagjai fáradtak és rongyosak voltak, meglátszottak rajtuk a menekülés izgalmai. Alkalmunk volt a társaság legidősebb tagjával beszélni, aki a visszaemlékezéstől még most is rémült hangon beszélt el, hogy a török csapatok, amelyek a tenger felől jöttek be Szmirnába, mindenkiket legyilkoltak, akiket csak utjukba találtak. Ők egy házban laktak, mindnyájan rokonok. A mikor meghallották a török csapatok lárját és a sebesültek fájdalmas ordítását, amit csak lehetett, összeszedtek, négy automobilba ültek és úgy menekültek el Szmirnából. Sajnálatraméltóan néztek ki a szegény emberek. Többen már arra gondoltak, hogy gyűjtést kellene indítani, hogy valamennyire segítsék a szerencsétlen menekülteket. Azonban a sajnálkozásba csakhamar némi irigység vegyült, amikor az örmény családok vezetője tovább folytatta panaszkodását:

— Mindenünk elveszett, — mon-

— Felhívás a tartalékosokhoz. A 93. craovai gyalogezred felhívja az ezredbe besorozott tartalékosokat, hogy a részükre kézbesített behívási parancsokat feltétlenül adják át az aradi illetékes kerületi rendőrségeknek.

— Véget ért a budapesti tanítósztrájk. Budapest. A budapesti izraelita hitközség tanítóinak sztrájkja ma Vázsonyi Vilmos kívánságára befejeződött, aki ettől tette függővé támogatását. A hitközség választmánya ma dönt a fizetésrendezés ügyében.

— Halálozás. Szenté János, az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak gurahonci cementgyárának volt tisztviselője október hó 16-án 74 éves korában baleset következtében meghalt. Az elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja.

— Vasuti szerencsétlenség. Páris. A lyoni gyorsvonat belefutott egy iehervonatba. A karambolnak hét halottja és tíz sebesültje van. Az anyagi kár is tetemes összeget tesz ki. (Rador).

— ZWACK likörkülönlegességek. — Unicum, Cacao Chouva, Cocktail, Yvette, Chypre, Gin, stb., stb. — Városunkban ismét kaphatók, az eredeti békebeli s közismert minőségekben.

— A rendőrigazgató és családja balesete. Andreescu G. aradi rendőrigazgatót, feleségét és gyermekét tegnap délután megmarta egy veszett kutyája. Az eb Andreescu rendőrigazgató tulajdona volt és már napok óta észrevették rajta a betegség jeleit. Tegnap délután a kutyán hirtelen kitört a vesztettség. A gyepmesteri hivatalhoz szállították, ahol az állatorvosi vizsgálat megállapította a vesztettséget. Andreescu rendőrigazgató és családja a cluji (kolozsvári) Pasteur-intézetbe utazik.

dotta tört német nyelven. — Házaink, lovaink, földünk, összesen csak 750.000 angol fontot, egymillió háromszázezer török lírát és egy néhány csomag szmirnaszőnyeget és sált, meg egy láda ékszer sikerült magunkkal hozni.

A szegény panaszkodó ember hajlandó volt még megmutatni is a megmentett kincseket. A tizenegy család mind a negyvenkét tagja egy-egy kézipodgyászt hozott magával. A kézi podgyásokban tízezeret érő szőnyegek és sálók voltak. Megmutatta azután a láda ékszerét is, amelyet két örmény örzött a teherkocsiban. A körülbelül hatvan centiméter magas és egy méter hosszú láda teljesen telve volt arany- és ezüst ékszerekkel. Ezüst gyertyatartókkal és evőeszközökkel. Elmondotta az örmény, hogy a tizenegy család Bécsbe igyekszik, ahol házaikat szándékoznak vásárolni. A vonat indulást jelzett, a panaszkodó örmény a többi családtagokkal együtt felkapaszkodott a már mozgásban levő kocsiba és szomorúan intett búcsút az ittmaradottnak. Valaki az állomás perronjáról még utána kiáltott.

— Ilyen vagyonnal én is hajlandó volnék a török invázió elől menekülni.

— Az adóegyezkedések. A pénzügyigazgatóság a következők kölését kéri. A jövedelem- és vagyonadó, valamint a III. osztályú kereseti adótárgyalások vezetésével megbízott referensek: Kőpi Kálmán főtanácsos és Inczédy Ákos titkár nem kötött kézzel dolgoznak. Őket csak a legjobb belátásuk és a törvény köti. Az egyezkedési tárgyalásoknak az a célja, hogy az adókievitést megrövidítsék és ennek folytán minél kevesebb téte kerüljön úgy az I., mint a II. fokú bizottság tárgyalásaira. A tárgyaló felek nagyobb száma már itt megegyezik. A naponta sorra kerülő 20 fél közül 15 megegyezik és 5 nem. A sikerrel járt egyezkedéseket többnyire jóvá is hagyják.

— Mesedélután a Kulturp. lotában. Az aradi szociális missziótársulat rendezésében tegnap délután mesedélután tartottak a Kulturpalotában, melynek nagytermét zsúfolásig megtöltötték a gyermekek. Szórakoztató és tanulságos meséket mondtak: Strasser Ada és özv. Schlehta Gusztávné. Egy hangulatos koncertdarabot zongorázott Schwarzbberger Lili a közönség nagy tetszése mellett. Felütést keltett Szentgyörgyi Elvira kellemes hangjával. Lelekes tapssal honorálták a fiatal leány művészi törekvését. A műsor egyik kimagasló pontja a Luca-nóvérek tánca volt. A szereplők végül egy egyfelvonásos játékot adtak elő. A darabban tornagyakorlatokat és különféle táncokat mutattak be.

— Adóeltitkoló cukrász. Budapest. A magyar főváros egyik legismertebb cukrászát, Galambos Sándort ma vonja felelősségre a büntető törvényszék adócsalásért. Az ellene a vád, hogy a fényűzési adót nem szolgáltatotta be, mert nem is szedte be. Ez az első adócsalási bűnper a budapesti törvényszéken.

— Ötven vendég lesz Vilmos ex-császár esküvőjén. Mint Hágából jelentik, Vilmos excsászárnak november 5-én, vasárnap tartandó esküvőjére ötven személyt hívtak meg, a kik közül néhányan már meg is érkeztek. Hermína hercegnő november 2-án este érkezik a doornii kastélyba.

— Munkásdalárda Aradon. Az Aradi Munkás Otthon, mint az aradi szervezett munkásság kulturális szervezete, érdekes és Arad zenei életére is jelentős tervet készít elő. A Munkás Otthon, amely nívós kulturmatinéival és lyceális oktatásával nagy ambícióval dolgozik a szervezett munkásság oktatásának ügyével, nagyméretű, monstre munkásdalárda felállítást vette tervbe, mely kétszáz tagból fog állni. Az egyesületnek sikerült a tanításra megnyerni Szilágyi Gyula aradi zenetanárt, aki úgy Aradon, mint más városokban már vezetett munkásdalárdát és országos hangversenyeken is kitűnő eredményeket ért el énekkarával. Az Aradi Munkás Otthon vezetősége és kultur bizottsága ezúton is felhívja a város munkásságát, hogy az ének iránt érdeklődők első próba és megbeszélésére november hó 5-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a Munkás Otthonban jelenjenek meg.

— Nyugdíjasok vasuti kedvezménye. A város vezetőségéhez ma rendelet érkezett, amely tudomására adja a nyugdíjas állami tisztviselőknek, hogy folyamodhatnak 50 százalékos kedvezményes vasuti jegyért. Kérvényüket a CFR. kedvezményes vasuti jegykiadási osztályához kell benyújtani. A kérvényhez melléklendő egy igazolvány, amely bizonyítja, hogy az illető tényleg állami nyugdíjas és fénykép a kérvényező tisztviselőről és családtagjairól, amelyben ők is igénybe akarják venni a kedvezményes vasuti jegyet.

— Agyonverte és kirabolta társait. Zágráb. Borzalmas bűntény áldozata lett két szabólegény. Sroth János bécsi származású szabósegéd két társát kalapáccsal agyonverte, az után megölt társaitól tizenhét ezer dinárt elrabolt és azzal állítólag Magyarországra szökött.

— Maróczy Géza Angliában. Budapest. Maróczy Gézát a világhírű magyar sakkbajnokot egy angol vállalkozó három évre szerződtette. Először Londonban fog versenyezni, az után pedig beutazza Anglia nagyobb városait. Anglia útját megelőzőleg résztvesz a bécsi nemzetközi sakkturnán. Maróczy egy hírlapírónak elmondotta, hogy tizenégy éve nem dolgozott rendszeresen, de most újra nyeregben érzi magát, meg van róla győződve, hogy sok jót fognak még róla hallani és dicsőséget fog szerezni nevével a magyar nemzetnek.

— Rossz helyen kínálta a lopott holmit. Humoros körülmények között járt pörül Pankotán Jon többszörösen büntetett aradi tolvaj. Pankotán Nagyszentmiklóson tartózkodott és Popper Alfréd házából, egy gépkocsira való gummikereket és egy bőrköppényt lopott. A holmitak azonnal értékesíteni akarta, ezért elment Popper Alfréd garázsába, hol az ellopott tárgyakat megvételre kínálta a sofförnek. Ez persze felismerve gazdája tulajdonát és a gyanútlan tolvajt elfogta. Pankotán, ki a sofförben boszorkányos ügyességű detek-

tívet sejtett, csak a nagyszentmiklósi csendőrségen értesült róla, hogy a soffőr lopott dolgait azok gazdáinak kínálta megvételre.

— Elfogott zsaroló katonaszökevény. Veszedelemes szélhámost tartóztatott le Thoma János német-szentpéteri csendőrőrsparancsnok. Ciu! György szökött katona személyében. Ciu! a múlt év novemberében szökött meg ezredétől és azóta Arad és Temes megyék számos községét zsarolta végig. Tegnap mint jövedéki igazgató állított be az egyik fenlaki dohánytermelő gazdához, Saichin Ghénadichoz. Ciu! megfenyegette Saichint, hogy 10.000 lei pénzbírságra és 1 évi börtönműre fogja ítélni. Az egyezségi kísérlet közben azonban feltűnt a gazdának az „igazgató ur” egyáltalán nem direktori öltözeke, gyanakodni kezdett és végül olyasfélé is mondott, hogy igazgatók nem szoktak ily rongyosnak is mondható ruhában járni, — mire Ciu! a meghatározottabban kijelentette, hogy ez „álöltözet”, amit utjaira magával visz, hogy könnyebben végezhesse munkáját. A biztos fellépés jótékonyan hatott a Saichin fizetett is 500 leit. Utólag mégis gyanusnak találta az ügyet és ezért feljelentést tett a csendőrségen, mely Vinga határában el is fogta Ciu!t.

— Háromszázszorosra emelték a bécsi házbéreket. Bécs. A kormány rendeletileg állapította meg a házbéreket. A rendelet szerint ezután az 1914. évi házbér háromszázszorosra fizetendő. A bécsi házbérek eddig oly minimálisak voltak, hogy a háztulajdonosok alig bírták el a terheket és a házak semmi jövedelmet nem hajtottak. Bár ma, amikor az osztrák aranyparitás 15000 korona körül mozog, a háromszázszoros békebeli ár nem túlságosan magas. Az ingatlanok jövedelme ugyan még ma sem felel meg értéküknek, de megállapítható a tényből, hogy még a szocialista-rendszerű Ausztria politikai vezetői is belátták azt a lehetetlen helyzetet, amelyben a háztulajdonosok ma vannak, hogy hatalmas értékek nem heverhetnek holt tőkeként.

— Megszüntetik a sómonopóliumot. Az új államkötségvetési tervszel kapcsolatosan revízió alá veszik az állami monopóliumokat, hogy megállapíthassák a jövedelmezőségüket. A revízió már megkezdődött és eddigi eredmények arra a megállapításra vezettek, hogy a maihoz hasonló körülmények között úgy az államra, mint a népességre előnyösebb, ha a só termelését és értékesítését felszabadítják a monopól gazdaság alól és teljesen szabaddá teszik. Szakkörökben azt hiszik, hogy ez jelentékenyen fokozná a termelést és megkönnyítené az értékesítést is.

— Réti és Spielmann győzött. Teplitz-Schönau. A nemzetközi sakkmeister-verseny utolsó fordulóján a Réti-Grünfeld, valamint a Wolf-Spielmann játszmák eldöntetlenül végeztek. Teichmann megverte Tartakower dr.-t. Kosztics Rubinstein, Maróczy Johnert, Treybal Tarrascht, Mieses pedig Sämischet. Az első és második díjon — ex aequo — Réti és Spielmann osztoznak 9 nyert. egységgel, a III-IV. díjon osztoznak Tartakower dr. és Grünfeld 8 és fél ponttal, ötödik díjnyertes Rubinstein 8, hatodik Kosztics 6 és

fél, a hetedik és nyolcadik díjon osztoznak Maróczy, Treybal és Wolf 5 és fél, következtek még dr. Tarrasch, Sämisch és Mieses 5, Johner 4.

— Az almáscsill halálos verekedés. Ma tárgyalta a butenii (körsbőkényi) járásbírósa vezetője dr. Erdős Mátyás a múlt év decemberében történt almáscsill verekedésből kifolyólag elhalálozott Zaco! Jüon ellen elkövetett súlyos testisértés bűnügyét. A vádlottak: idősbb és ifjabb Ciucur Petru, Ancaten Lázár és Ilie és Jurcutia Demján ellen eleinte emberölés miatt folyt az eljárás, de miután az orvosszakértők nem állapíthattak meg mást, mint a tüdővést, az aradi törvényszék vizsgálóbírája a butenii járásbíróshoz tette át az ügyet. A járásbírósa dr. Dán Sabin ügyész-ségi megbízott vádbeszédének dr. Sporea János ügyvéd védőbeszédének és dr. Grozda Aurél a sértett hozzátartozóinak meghallgatása után ifjabb Ciucur Petrut, mint felbujtót a súlyos testisértés elkövetésére 8 hónapi. Ancaten Ilie, mint ürrészt, három havi, ilősebb Ciucur Petrut, Ancaten Lázárt és Jurcutia Demjánt, mint tettestársakat 5-5 havi fogházra és dr. Grozda Aurél ügyvédnek fizetendő 5000 lei költség megfizetésére ítélte. A védő és a vádlottak enyhítéséért illetőleg felmentésért fellebbeztek. A járásbírósa ebben az ügyben mint orvosszakértőket dr. Felter Ignác butenii, dr. Babutia Todor és dr. Rosenthal Zoltán guraionci orvosokat, dr. Bradean Athanas megveii főorvost és dr. Auszterweil László aradi szakorvost hiallatta ki.

Kárpótlás a koronáért.

(Az osztrák leltélyegzésű pénzt nem válják be.)

Bizonyára nagyon sok embert érdekel az Osztrák-Magyar Banknak az a közleménye, amely a bank részéről kibocsátott osztrák-magyar bankjegyek beváltásáról szól:

Az Osztrák-Magyar Bank által 1890. év óta kibocsátott bankjegyek tulajdonosai kívánságukra mérsékelt kárpótlásban részesülnek.

Beszolgáltatható minden pecsételtlen, ugyszintén — az ausztriai kivételével — bármilyen felülbélyegzésű bankjegy, valamint a 200 koronás fehérpénzek a 2000, sorszámg, a 25 koronás fehérpénzek a 3000 sorszámg az 1 és 2 koronás fehérpénzek a tanácsköztársaság államjuttvának tekintotnek.

A kárpótlást — ha a bankjegyek tulajdonosai azt kifejezetten kéri — megkaplatják az utódállamok területén lakók is. A kárpótlás kérdésének határideje 1922. október 29. A kárpótlás alapjául szolgáló bankjegyek gondosan rendbelfozva ajánlottlelvélben, jegyzék kapcsán az Osztrák-Magyar Bank bármelyik kirendeltségéhez heterjeszthetők.

A kárpótlás összegét november 1. és 4. között küldik el a tulajdonos által kívánt helyre és címre. Erdélyben az Osztrák-Magyar Banknak csak Lugoson van kirendeltsége, a bankjegyek tehát oda küldendők.

Mónay Ferenc elhagyta Aradot.

(Wild Endre ideiglenesen vezeti a minoriták ügyeit.)

Megírta már annak idején az Aradi Közlöny, hogy dr. Monay Ferenc a minoritarend tartományi főnökét, ez év júniusában a rend társ-kormányzójává választották meg és Rómában akkor foglalhatia el ui. állását, ha utódját már megválasztották és az új tartományfőnöknek hivatalát átadta. A tartományfőnök választására még a nyár folyamán leadták szavazataikat az aradi tartomány főnök alatt álló összes rendházak tagjai, a választás eredménye azonban az volt, hogy ismét Monay Ferencet választották meg tartományfőnökké. Miután az aradi tartományfőnököt már korábban magasabb állásra választották meg, az új választást tehát meg kellett semmisíteni. A megismételt tartományfőnöki választás a mai viszonyok miatt hosszú időt venne igénybe Monay Ferencre pedig Rómában társ-kormányzó állásában sürgős szükség volt, a kormányzó úgy intézkedett, hogy Monay Ferenc dr. adja át hivatalát dr. Wild Endrének, akit ideiglenesen

A drágaság mint propaganda.

A magyar belügyminiszter beszéde

BUDAPEST. A veszprémmegyei kormányzópart tegnapi alakuló nagygyűlésén Rakovszky Iván és nagyváradi Szabó István miniszterek, Schandl Károly államtitkár és több egységespárti képviselő jelentek meg a kormány, illetőleg a párt képviselőiben. Rakovszky, belügyminiszter hosszabb beszédében elítélte azokat, akik kalandos politikába bocsájtkoznak és helytelenítette azt a módot, amellyel a szociáldemokrata párt és a liberális pártok igyekeznek a jövő politikáját felépíteni. A drágaságról azt hangoztatta, hogy az európai jelenség és nem csupán Magyarországon érezteti hatását. A jóvátételi kérdésről kijelentette, hogy a koldussá tett Magyarországtól jóvátételt követelni nem lehet. Nagyváradi Szabó István beszédében a drágasággal foglalkozott, azt hangoztatván, hogy lelkiismeretlenség a mai súlyos viszonyok között a kérdést állandó izgatásra felhasználni.

A német kormány az idegenek vásárlása ellen.

Amióta a német márka a valuták világversenyében majdnem az osztrák-korona-nívójára esett, a jobbvalutájú országok tőkepénzesel valósággal elárastották a német birodalmat, ahonnan nemcsak nagyértékű műkincseket vittek el, hanem egyre másra vásárolták az ingatlanokat. Főként amerikaiak vásároltak néhány száz dollárért palotákat, de romániaiak és aradmegyeiek is vettek Berlinben potom áron nagy emeletes bérházakat. Most azután, mint Berlinből jelentik, a német kormány erélyes rendszabályokat léptet életbe az

helyettes tartományfőnökké nevezett ki a rend római kormányzója. A minorita rend kormányzó tanácsa Monay Ferenc dr. megérkezése után dönt arról, hogy a míg az új választás megtörténik, mint általános megbízott, aki vezesse a tartomány ügyeit. A tartományfőnököt három évre választják és a tartomány körzete a további intézkedésig a régi marad. Monay Ferenc dr. minorita társ-kormányzó már átadta hivatalát Wild Endre dr. minorita tartományfőnöknek és ma reggel elutazott Rómába. Távozásának idejét igyekezett titokban tartani, hogy a bucsuzkodás nehéz perceit elkerülje. Monay Ferenc dr. nagy szeretet övezte körül Aradon és távozása különösen a kongreganisták körében keltett fájdalmat. Rómában ismerős helyre kerül az új társ-kormányzó. Már éveket tartózkodott ott, tanulmányait végezte Rómában. A képzett és meglegeklkü főpap megérdemelt helyre jutott mostani magas állásában.

idegenek ingatlánvásárlásának megakadályozására. A birodalmi gyűlés mai ülésén elfogadta a centumpártnak azt az indítványát, hogy az idegen állampolgárok vagyónvásárlását az állam magas adóval sújtsa és hogy az átutazó idegen állampolgárok idegen valutával fizessék utazási kitékeiket.

Súlyos beteg az egri remete.

(Gárdonyi Géza Budapestre vitte szik operálni.)

Gárdonyi Géza, a kitűnő magyar író, súlyos beteg. Az „Egri csillagok” nem látnak le a nagy elbeszélő betegágyáig, a sűrű és terhes ősz felhők párafátyolt húznak az ég alá. A remete szájából kiesett a hosszuszáru pipa, eddig sem lehetett könnyen hozzáférni, most meg, hogy beteg lett, éppen séggel „láthatatlan ember”-ré vált. . . Évek óta nem mozdult ki egri magányából, akkor, amikor vendég jött hozzá, mérgesen dobogott, hogy nem lehet egyedül.

Két hónapja fekszik Gárdonyi Géza, még az ősz elején fiúlt meg a kertjében és most hirtelen válságosra fordult az állapota. Az egri orvosok között nincs olyan speciálista, aki súlyosan komplikált, roppant bonyolult baját kezelni tudná. Most egy budapesti távirat jelenti, hogy Gárdonyi Géza a budapesti írók a magyar fővárosba akarják lehozatni, hogy speciális orvosi kezelésnek vethessék alá. Az akció eredménnyel járt és tegnap egy nagy író-küldöttség utazott Egerbe, hogy Gárdonyit az egri remetét, rábírták megszokott környezetének elhagyására és megmagyarázzák az öreg konok urnak, hogy nemcsak az irodalom, hanem a maga egészségének az érdeke, ha kimozdul Egerből és belecgyezik a pesti operációba. Mert, a betegség ellen nem elég egyedül „szunyog” Miatyánk.

Központi ruha-
áruházában **ARAD,** Strada Col. Piriol 3. (Vörösmarty-u.) A színház
épület hátsó bejáratával szemben. Tel: **Allandó**
nagy választék Caramell Plüsch kabátokban 199

Utlevelekre vizumot 55.— Leiért legpontosabban leggyorsabban a „Kelet” hírlapiroda szerez

Apró hirdetések.

Levelezés.

AUGUSZTUS 12. A régi címre írtam. Gyógyulást! Tiéd. 5115

SZÉPTERMETŐ Antal, úde elvált asszony keresi úriember ismeretségét, ki havonta 1000—1500 Leiért segített. Választ „Első barátság” jelígre a kiadó hivatalba e lapba jelezve. 5116

Házasság.

INTELLIGENS, jómódu iparos házasság céljából szeretne megismerkedni oly 30 év körüli gyermektelen özvegyvel, vagy leánnyal, akinek megfelelő hozománya van. Csakis teljes című levelek vétetnek figyelembe. Titoktartás biztosítva. „Bódog otthon” című leveleket Wallinger hirdetője továbbítja. 12456

Alkalmazás.

NOUS CHERCHONS UNE GOUVERNANTE cultivée et moyen agée, chez une fille adulte La science parfaite de la langue Française est nécessaire. Ce, qui enstruit le piano et la langue Anglaise, sera intéresser en avantage. Les offres avec les prétentions sous le devise „Cultivée” sont envoyés dans l'administration d' „Aradi Közlöny” Arad. 5000

MODERN lámpaernyők készítését olcsón vállalok. Cím a kiadóban. 13728

FIATAL SEGÉD, ki a régi szakmához is ért és a román, magyar és német nyelveket bírja, a kaláni vasgyár élelmiszeri raktárában alkalmazást nyer. Ajánlatok Wellmann Adolfhoz, Orlan, Jud. Hunedoara címzendők. 5104

JORAVÁLO SZOBALÉANY felvétetik. Bulév. Dragalina (Apponyi-körút) 11. 5112

VASALÓNÓ házhöz ajánkozik. Strada Moosoni (Orczy-utca) 17. 5114

HAZVEZETŐNEK ajánkozik november 1-re, esetleg november 15-re 40 éves tisztességes, hűséges nő, jó bizonyítvánnyal, öregebb úri családhoz, vagy magányos öreg urhoz. Cím a kiadóban. 5110

KÉT SZEMÉLYHEZ egy jól fiző minden felvétetik. Koch, Str. Bucur (Esterházy-utca) 10. I. em. 5118

MEGBIZHATÓ, jóhából való nyugdíjas vasúti kaland, raktárnoki vagy irodai hasonló állást óhajtaná betölteni. Cím a kiadóban. 5120

FÜSZER kereskedő segéd állást keres azonnali belépésre. Vidékre is megy. Cím a kiadóban. 5121

VÉGZETT gimnáziumi tanuló a délutáni órákra bármilyen alkalmazást keres. Magántanítást is elvállal, amelyben többévi gyakorlattal bír. Cím a kiadóban. 5127

FIATAL borkereskedő segéd felvétetik. Cím a kiadóban. 5132

MUNKASZÉLYOK felvétetnek. „Perfect” vésőki intézet, domborműnyomda, Str. Eminescu 8. (Deák Ferenc-utca) 12455

MINDENES leány azonnal felvétetik. Merkler Pál, Str. Puscarilor (Lövész-utca) 1a. sz. 5134

JÓZAN ÉLETŰ, alacsony és magas nyomású kondenzátoros stabilizátor állást keres. Bővebbet Hamburger könyvkereskedés Arad, Strada Brajanu (Weitzer János-utca.) 5013

Vétel és eladás.

EBÉDLŐ PERZSA 29.000, ebédlő szmírna 22.000, Salon Artistique (Fischer Eliza-palota.) 12021

KORONÁZASI bélyeget teljes, esetleg részleges sorozatot vennék. Ajánlatot az ár megjelölésével Reiner Adolf, Peleca-Magiara (Magyar-Pécska) címre kérek. 5108

TÜZIFA. Villamosvasuton bárhova szállítva egy waggon hasáb jó tűzifa 3500 leiért megrendelhető Aradon, Strada Unirei (Fábián Gábor-utca) 6a. 5111

GUMMIPARNAT (ülőt) jókarban levőt megvételre keresek. Címeket a kiadóba kérek. 5118

TEHER-AUTÓK 1½ és 5 tonnások eladók. Cím a kiadóban. 5102

TÉLIKABAT, ingórá, könyvszekrény, esernyő, színházi látszó, Asti-képek, utazóláda eladó. Lakcím a kiadóban. 5109

ELADÓ egy nagy ebédlő divány. Sarkad, Strada Granitzi (Határ-utca) 11. 5128

EBÉDLŐT jókarban vess Luca, Str. Ioan Kalvin 6. II. em. 12569

VASKÁLYHA, három ajtó, üvegezett dupla ablak, tizenhat rakossal kályha eladók. Str. Kalvin 48. 12455

FÉRFI télikabát kifogástalan állapotban eladó. Cím Wallinger hirdetőjében. 12454

EBÉDLŐ berendezés, jókarban levő, eladó. Cím: Wallinger hirdetőjében. 12455

NŐI RUHARA való világos selyem csipkével, 38-os lakkcipő, új férfiöltöny erős alakra, használt férfi ruhák, csizma, bundáskabát, nagy tükrök, egy világos háló 2 matraccal és hármass toilet-tükörrel, egy szalagarnitúra eladó. Arató közvetítő-iroda, Lipova. 5124

ELADÓ egy üst. Cím a kiadóban. 5130

EGY ebédlő perzsa és futó perzsa eladók. Str. Consistoriului (Batthyányi-utca) 17a az udvarban. 5126

TEKERCS CSOMAGOLÓ, PÁPIR vékony és vastag minőségben olcsón beszerezhető Kneszer papírkereskedőnél Str. Tudor Vladimirescu (Dobó-utca) 1. 11851

IROGÉPEK, kellékek, javítóműhely, Copyingoffice Szeglinél. Str. Luther-utca 1. Telefon 114. 4588

ELITE. STAR. JUNO stb. őszi divatlapok Kerpelnél. Vidékre is pontos küldés. Ugyanott 20.000 kötet könyv olcsó kiadására. 12701

MUTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmírnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulév. Regina Maria 20. (Fischer Eliza-palota.) 11895

BÖSENDORFER ZONGORA eladó Str. Cornel Popescu (Edelspacher-utca) 24. 5058

ELADÓ egy tiszta, kitűnő állapotban levő fehér leányszoba Piața Mihai Viteazul (Ferenc-tér) 2. ajtó 7. 5084

JOKARBAN levő erős stráfkocsi eladó, szállítóknak különösen alkalmas. Bővebbet Földes-gyógytár. 12454

VEHET, ELADHAT, CSERÉLHET! Mutatók, szobrok, szőnyegek, porcellán ritkaságok, antik butorok kiállítás. Szép művészeti Szalon. Orntay-palota. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. 11911

Ingatlan.

ELADÓ LIPOVAN több ház elfoglalható lakással, főúton tüzletekkel, vendéglő, fűszerüzlet, téglá- és szeszgyár, földek, birtokok, egy malom sürgősen. Arató ügynősközi iroda, Lipova. 5125

GALSÁN, közel a villamoshoz, 10.000 tőkéből álló 2½—3 kat. hold szőlő felszereléssel, 80 Hl. hordóval 150.000 leiért eladó és 10.000 lelei átvethető. Ugyanott kettő 70 hektoliteres hordó eladó. Dr. Pop Simion primpretor Tárnova. 5041

STRADA GRANICERILOR (Török Ignác-utca) 18. sz. ház három szoba, fűdősoba, istálló és kerttel sürgősen eladó. 5069

ELADÓ HÁZ a Str. Nicolae Grigorescu (Munkácsy Mihály-utca) Bővebbet: Buttinger Teréznel Strada Consistoriului (Batthyány-utca) 30. mosodában. 5065

Aradi Hitelbank és Takarékpénztár RT.

Arad, Strada Alexandri (Salacz-utca) 6. 5038

Elfogad betéteket magas kamatozással. Átutalásokat eszközöl. : : Előleget ad árukra.

A Körösvölgyi Takarékpénztár és Kereskedelmi Részvénytársaság

keres inen-i (borosjenői) detail épület- és tűzifa üzletének vezetéséhez, ilyen üzletvezetésben jár- **tisztviselőt.** Az állás f. évi 15-én elfoglalható. Román nyelv ismerete feltétlenül megkívánatik. Pályázatok folyó évi november hó 1-ig 12566

a Körösvölgyi Takarékpénztárhoz, ARAD, küldendők.

Egy Aradon létesítendő

Spediteur (szállító) házunk részére

önálló vezetőt

11990

haszonrészeseddel keresünk, ki a magyar és román nyelvet teljesen bírja. ~

Részletes ajánlatok „Hamburg—Wien—Budapest—Arad” jelígre Blochner I. hirdető irodájába Budapest, Semmelweis-u. 4. küldendők.

STR. GELU (Álmos-utca) 15. számú ház négy egy szobás lakással, két telekkel eladó. 512

Üzletek.

KISEBB üzletet vagy műhelynek alkalmas helyiséget keresek a belvárosban Cím Kelet hírlapirodába. 12568

KISEBB ÜZLET a Piața Catedralei (Tököl-téren) eladó Bettelheim ügynősközi Piața Imperatul Traian (Attila-tér) 2 5049

ÉLELMISZER ÜZLET ÉS KORCSMA házzal együtt eladó Bettelheim ügynősközi Piața Imperatul Traian (Attila-tér) 2 5048

Ellátás.

TELJES ellátást nyerhet két kereskedő segéd. November 1-től. Cím a kiadóban. 5114

ISKOLÁS leány, esetleg zongora használatát teljes ellátást nyerhet úri családnál (lehet flu is). Cím Wallinger hirdetőjében. 12455

Külföldi.

ELVESZETT folyó hó 15-én vasárnap délután a Calea Aurel Vlaicu (Neuman Samu-utca) egy arany gyöngymellű. A becsületos megtaláló jutalom ellenében adja át Mosotry-telep Strada Cornel Leucupia (Dugonice-utca) 20. az üzletben. 5117

CFR. Seful Statiei Curtici

4186. 23/X. 1922.

Hirdetmény.

Közhírre tételik, hogy az aradi CFR. vasutigazgatóság 13223/922. számú rendelete szerint Curtici állomáson 1922. évi október 25-én d. e. 11 órakor a következő kézbesíthetetlen áruk fognak nyilvános árverezés útján eladatni: 80.480 kg. faszén. Az áru csak készpénz ellenében adatik el.

Az eladási ár az átvétel előtt, az árverezés után a vasúti pénztárnál deponálendő.

Az áru átvétele csak az árverezésnek a vasutigazgatóság által történt jóváhagyása után történhet meg.

Egyéb tájékoztatást alulírott állomásfőnök ad.

Az állomásfőnök.

5123

CANAVEA.

CFR. Seful Statiei Curtici. No. 4188, 4183, 4184, 4187 și 4185. 23/X. 1922.

Hirdetmény.

Közhírre tételik, hogy az aradi CFR. vasutigazgatóság 13223/922. számú rendelete szerint Curtici állomáson 1922. évi október hó 25-én d. e. 11 órakor 30.480 kg. faszén, f. évi okt. 30-án pedig 8 drb. butorkocsi, 1 rakomány épületfa, 6 kocsi tűzifa fog nyilvános árverezés útján eladatni. Az áru csak készpénz ellenében adatik el.

Az eladási ár az átvétel előtt, az árverezés után a vasúti pénztárnál deponálendő. Az áru átvétele csak az árverezésnek a vasutigazgatóság által történt jóváhagyása után történhet meg.

Egyéb tájékoztatást alulírott állomásfőnök ad.

Az állomásfőnökség.

5122

CANAVEA.

Nikkelezéseket, bádogos munkákat, ugyszintén vízvezeték ujat és javitasokat legjutanyosabban vállal

Kohn József, Arad,

Strada Consistoriului (Batthyány-utca) 32.